

مراتب
علم خدا:

۱. علم خدا به ذات خود:
خداوند موجود مجرد از ماده است و هر موجود مجرد به ذات خود
عالم است

مراتب علم الهی

دو- علم خدا به موجودات پیش از آفرینش:
دلیل علم خدا به مخلوقات قبل از خلقت، توان آفرینش و خلقت است. قرآن می فرماید: الا يعلم من خلق ایا کسی که آفریده نمی داند؟

مراتب علم الهی

سه- علم خدا به موجودات بعد از آفرینش آن ها:
مخلوقات معلول و خدا علت است و معلول همیشه نزد
علت تامه موجود است و قوام آن به علت است.

علم الهی در قرآن :

کلیدهای غیب، تنها نزد او است؛ و جز او، کسی آنها را نمی‌داند؛ او آنچه را در خشکی و دریا است می‌داند؛ هیچ برگ‌گی نمی‌افتد، مگر این که از آن آگاه است؛ و هیچ دانه‌ای در تاریکی‌های زمین، و هیچ تر و خشکی وجود ندارد، جز این که در کتابی آشکار ثبت است. (سوره انعام، آیه ۵۹)

پرسش

خداوند پیش از انجام
کارهای اختیاری انسان،
از آن کارها و چگونگی
انجام گرفتن آنها، آگاه
است. پس همهٔ آدمیان
مجبور به علم الاهی
هستند.

پاسخ:

الف- آگاهی خداوند از تحقق یک کار، هم با جبر و هم با اختیار سازگار است. یعنی او می‌داند که انسان با اختیار چه کاری انجام می‌دهد.

ب- مفهوم زمان مجازی است.

- برای خداوند حال، گذشته و آینده مطرح نیست.

- او کاروان هستی و سلسله حوادث را یکجا و یکباره مشاهده می‌کند. یعنی:

- علم پیش از تحقق و حین تحقق و بعد از تحقق برای او معنی ندارد.

- خداوند آنچه را ما در آینده انجام می‌دهیم، هم اکنون دیده است.

- ج- علم و اختیار دو مقوله جدا از هم هستند. مثل علم استاد به عدم موفقیت دانشجو

در قرآن به صفاتی مانند سمیع و بصیر بودن خدا اشاره شده که در حقیقت به علم خدا بر می گردد زیرا وقتی می گوییم: خداوند بیناست یعنی به امور دیدنی علم دارد و وقتی می گوییم: شنوا است یعنی به شنیدنی ها علم دارد.

تأثیر تربیتی شناخت علم مطلق خدا

۱. ایمان به دانش بی کران خداوند در تقویت روحیه توکل آدمی موثر است.
۲. درک این واقعیت می تواند انسان را از گناهان باز دارد و به اعمال صالح و اदार کند. (داستان حضرت یوسف)
۳. تحمل سختی در محضر خداوند آسان می شود.
(هون علیّ انه بعین الله)

هشت دوربین الهی

- ۱- خدا: أَلَمْ يَعْلَمُ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى (سوره علق؛ آیه ۱۴)
"مگر ندانسته که خدا می بیند؟"
- ۲- پیامبر(ص): يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا (احزاب آیه ۴۵)
ای پیامبر، ما تو را [به سیمت] گواه و بشارتگر و هشداردهنده فرستادیم"
- ۳- امامان: وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ (توبه آیه ۱۰۵)
و بگو: «[هر کاری می خواهید] بکنید، که به زودی خدا و پیامبر او و مؤمنان در کردار شما خواهند نگریست
- ۴- ملائک مقرب: كِتَابٌ مَّرْقُومٌ * يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ (سوره مطفین آیه ۲۰-۲۱)
"کتابی است نوشته شده. مقربان آن را مشاهده خواهند کرد"

هشت دوربین الهی

۵- شهداء: وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أحيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ (سوره بقره آیه ۱۵۴) و کسانی را که در راه خدا کشته می‌شوند، مرده نخوانید، بلکه زنده‌اند؛ ولی شما نمی‌دانید.

۶- زمین: يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (سوره زلزله آیه ۴)
آن روز است که [زمین] خبرهای خود را باز گوید.

۷- زمان: وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ * وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ (سوره بروج آیه ۲-۳)
و به روز موعود، و به گواه و مورد گواهی

۸- اعضاء و جوارح: وَ قَالُوا لَجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ (سوره فصلت آیه ۲۱) و به پوست [بدن] خود می‌گویند: «چرا بر ضد ما شهادت دادید؟ می‌گویند: «همان خدایی که هر چیزی را به زبان درآورده ما را گویا گردانیده است.

۳. قدرت خدا:

فاعلی که از روی اراده و اختیار توان بر انجام یا ترک کاری رداشته باشد، قدرت دارد. بنابراین توان و مقاومت موجوداتی را که اراده ندارند، مثل سنگ و آهن و... قدرت نمی گویند قادر موجودی است که اگر بخواهد فعلی را انجام می دهد و اگر نخواهد آن را ترک می کند.

۱. آفرینش آسمان و زمین

بزرگی، گستردگی، وسعت و بیشمار بودن کرات آسمانی و کهکشانها آشکارترین نشانه بر قدرت بی انتهای خداست. قرآن مجید می فرماید: لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ غافر آیه ۵۷ آفرینش آسمانها و زمین از آفرینش انسانها مهمتر است، ولی بیشتر مردم نمی دانند

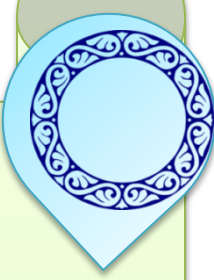
۲. پیدایش رعد و برق:

نشانه ای که گاه توأم با خوف و ترس و گاه توأم با امید است. ترس از صاعقه ها و امید به نزول باران. روم آیه ۲۴

۳. خلقت انسان

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ روم آیه ۲۰ یکی از نشانه های (قدرت) او این است که شما آدمیان را از خاک خلق کرد.

۴. جریان اصحاب کهف: خدای متعال در سوره کهف آیه ۱۷ به نحوه طلوع و غروب خورشید بر آن غار و نحوه استقرار اصحاب کهف در غار اشاره کرده و در ادامه گفته نشانه قدرت من است.

۵. نابودی اصحاب فیل با دسته‌های پرندگان (طیرا ابابیل) نشانه قدرت خداوند است.
۶. نجات یوسف پیامبر، با گواهی یک بچه شیرخوار؛ (یوسف ۲۶)
۷. جوشیدن چشمه آب زمزم بوسیله ساییدن پاشنه پای یک بچه شیرخوار یعنی اسماعیل.
۸. نجات بنی اسرائیل با یک عصا و چوب دستی، (شعرا ۶۳)
۹. جریان چشمه‌های متعدد با همان چوب دستی موسی، از کوه برای دوازده قبیله، (بقره ۲۰)
۱۰. باطل کردن جادوی جادگران با همان چوب دستی، (اعراف ۱۰۷)

۱۱. نجات برترین پیامبر خود در یک غار کوچک و به واسطه یک تار عنکبوت (ماجرای هجرت پیامبر)

۱۲. کشوری را بواسطه یک پرنده کوچک یعنی هدهد، مسلمان می کند. (نمل ۴۴)

۱۳. موسی را در کاخ دشمنش فرعون که از سال ها قبل به دنبال او بوده، متولد و بزرگ می کند.

۱۴. نابودی فرعون و لشکریانش با آب رودخانه نیل (بقره ۵۰)

۱۵. تولد عیسی بدون پدر (مریم ۲۱)

۱۶. قارون را با همه ثروت و امکاناتش به زیر زمین می فرستد که هیچ اثری از آنان باقی نماند. (قصص ۱)

۱۷. کلاغ را معلم بشر می کند، تا یاد بگیرد چگونه جنازه مرده را دفن کند. (مائده ۳۱)

۱۸. نابودی نمرود با آن عظمت با یک پشه که داخل بینی او رفت.

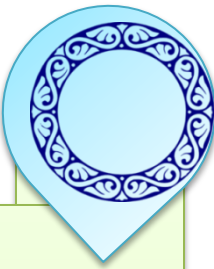
اثبات قدرت خدا

۱- اعطا کننده کمال خود فاقد کمال نیست. خداوند خالق انسان است و قدرتی که در انسان دیده می شود دلالت بر قدرت آفریننده اوست.

۲. اتقان و نظم شگفت انگیز مخلوقات هم نشان از علم و هم از قدرت او استاز این رو امام علی (ع) می فرماید: «فطر الخلائق بقدرته» خدا با قدرت خود مخلوقات را آفرید.
(نهج البلاغه خطبه ۱۰۹)

تأثیر شناخت قدرت خدا:

«تفاخر شکنی»، «اعتماد و توکل قوی» و «اعطای قدرت الهی» سه اثر اعتقاد به قدرت خداوند می باشد. توجه انسان به قدرت مطلق خداوند موجب می شود تا به همه فرمان های الهی بی چون و چرا عمل کنیم (بقره، آیه ۱۴۸) و به کارهای خیری که فرمان می دهد گرایش یافته و حتی در انجام آن بر یکدیگر سبقت بجوییم. (بقره، آیه ۱۴۸)

ویژگی های قدرت خدا:

۱. قدرت انسان، متناهی و محدود، و قدرت حق تعالی، نامتناهی و نامحدود است
قرآن کریم می فرماید: **إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** خداوند بر هر چیز تواناست البقره/۲۰
۲. خسته نمی شود. قرآن می فرماید: **«وَلَمْ يَعْىٰ بِخَلْقِهِنَّ»** احقاف/۳۳ یعنی: هیچ وقت خداوند خسته نمی شود.
۳. قدرت او همراه با علم است . **«وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ»** روم/۵۴ او هم دانا و هم قادر است
۴. تمام شدنی نیست. قرآن درباره قدرت خداوند: **«قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ»** اسراء/۹۹ قدرت دارد مثل آسمان و زمین را خلق کند.

۵. قدرتی مانع او نیست. قرآن درباره قدرت خداوندی می‌فرماید:

«وَمَا كَانَ لِلَّهِ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا» فاطر/۴۴

هیچ قدرتی مانع قدرت او نتواند شد و به عجز در نیورد

۶. برای او هر چیزی قابل تغییر و تبدیل است قرآن درباره قدرت خداوند می‌فرماید:

«إِنَّا لَقَادِرُونَ عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ» معارج/۴۱-۴۰

کود به زمین می‌دهند گل می‌دهد، زمین آب شور می‌خورد لیموشیرین تحویل می‌دهد.

۷. قدرت او سریع است: قرآن درباره قدرت خداوند می‌فرماید: «كُنْ فَيَكُونُ» انجام

هر عملی فوری است بگوید شو می‌شود. در جای دیگر می‌فرماید: «كَلَّمَحِ بِالْبَصَرِ»

قمر/۵۰ به اندازه یک چشم بر هم زدن هر کاری را انجام می‌دهد.

قدرت خدا از نظر

یهود

بنا به گزارش قرآن، یهود اتهام‌هایی بزرگی به خداوند زده‌اند؛ از جمله اینکه قدرت خداوند را محدود دانسته‌اند و گفته‌اند: وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِهِ مَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ... و یهود گفتند: دست خدا (با زنجیر) بسته است. دستهایشان بسته باد! مائده/۶۴ «یهود معتقدند که خدا روز یکشنبه شروع به خلقت آسمان‌ها، زمین و آنچه در آنهاست کرد و روز جمعه فارغ شد و روز شنبه تعطیل کرد و کنار نشست و دستگاه آفرینش خودبه‌خود در حرکت است و هیچ ارتباطی با خدا ندارد و مانند ساعتی که کوک کنند یا به نیروی الکتریکی متصل کنند، خودبه‌خود کار می‌کند» برخی از یهود قدرت خدا را محدود دانسته‌اند، حتی گفته‌اند: «خداوند از آفرینش انسان پشیمان شده است» (تورات، سفر پیدایش: ۶).

شیخ صدوق در تفسیر اعتقاد به بدا می‌گوید: «یهود گفتند که خداوند از کار فارغ شده، ما می‌گوییم که خدا هر روز در کاری است: (كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) (الرحمن/۲۹)